

Klauzule społeczne – własna inicjatywa czy obowiązek?

Śląska ekonomia społeczna
Współpraca się opłaca

Forum Międzysektorowe
„Współpraca się opłaca – koordynacja
sektora ekonomii społecznej
w województwie śląskim”

Tadeusz Joniewicz
Katowice 29 listopada 2016 r.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Plan spotkania

- 9:30-10:30 Wstęp. Lek na całe zło? Jak wykorzystywać równoważone zamówienia publiczne do rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.
- 10:30-11:45 Panel dyskusyjny: *Jak odpowiedzialnie stosować zamówienia społecznie odpowiedzialne?*
- Kiedy warto stosować klauzule społeczne?
 - Czy można wspierać jednych wykonawców kosztem innych?
 - Kiedy klauzule społeczne mogą przynieść więcej szkody niż pożytku?
 - Czy w zamówieniach społecznie odpowiedzialnych jest miejsce na własną inicjatywę?
- 11:45-12:15 Przerwa kawowa
- 12:15-13:30 Panel dyskusyjny: *Niewykorzystane możliwości – jak zwiększać skalę stosowania klauzul społecznych?*
- Czy klauzule społeczne da się stosować na masową skalę?
 - Jakie są bariery w stosowaniu klauzul społecznych i jak je przezwyciężyć?
 - Jak zachęcać wszystkie strony do korzystania z szans tworzonych przez zrównoważone zamówienia publiczne?
 - Jaka jest rola poszczególnych graczy w zwiększaniu popularności społecznie odpowiedzialnych zamówień?
- 13:30-14:30 Obiad
- 14:30-15:30 *Gdzie jesteśmy w stosowaniu klauzul społecznych i jak to robią inni.*

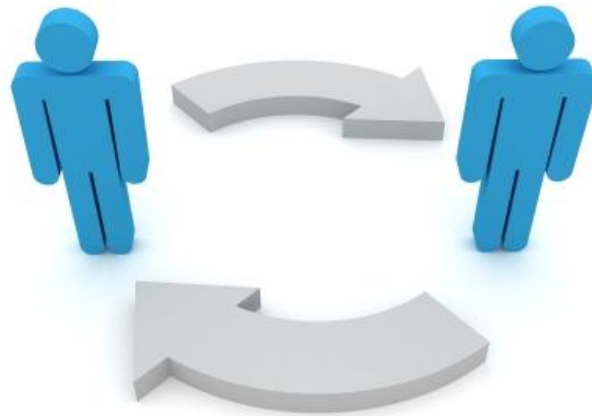
Cele spotkania

- **Co to są zrównoważone zamówienia publiczne i po co je stosować?**
- **Jakie są możliwości stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych?**
- **Co możemy zrobić, żeby klauzule społeczne były stosowane częściej?**
- **W jaki sposób dzięki zamówieniom publicznym efektywnie wspierać ekonomię społeczną?**

Forum międzysektorowe

Nasze atuty:

- Reprezentujemy różne środowiska
- Mamy różne doświadczenia
- Mamy różne narzędzia

Z czym wychodzimy?

- Wiemy jakie są potrzeby innych
- Wiemy jak zrealizować nasze potrzeby, przy okazji wspierając innych
- Wiemy jak to zrobić efektywnie i jakich błędów uniknąć

Lek na całe zło?

*Jak wykorzystywać zrównoważone zamówienia
publiczne do rozwiązywania lokalnych problemów
społecznych*

Zrównoważone zamówienia publiczne (ZZP)

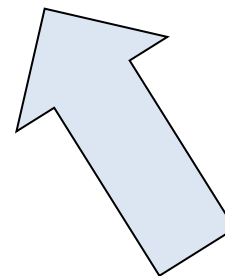
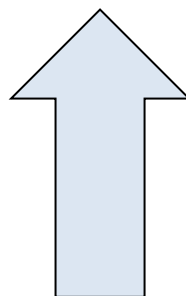
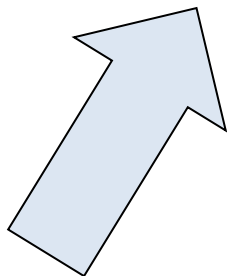
Zrównoważone zamówienia publiczne są wkładem instytucji publicznych w zrównoważony rozwój.

Zrównoważony rozwój – dążenie do rozwoju ekonomicznego przy uwzględnieniu kwestii społecznych (eliminacja ubóstwa, poprawy warunków życia) i środowiskowych (ochrona środowiska przed nadmierną ingerencją człowieka) .

Dlaczego zamówienia są ważne?

**Zrównoważony
rozwój**

**Spółeczna
odpowiedzialność
przedsiębiorstw**

**Odpowiedzialne
decyzje
zakupowe
konsumentów**

**Spółeczna
odpowiedzialność
instytucji
publicznych**

Zrównoważone zamówienia publiczne

Uwzględnianie przy realizowaniu zamówień publicznych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem

Oznacza dokonywanie tylko przemyślanych i niezbędnych zakupów oraz nabywanie produktów i usług możliwie w najmniejszym stopniu oddziałujących na środowisko, a także uwzględniających społeczne i ekonomiczne skutki decyzji zakupowych

ZAMÓWIENIA SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNE

Bierze się w nich pod uwagę co najmniej jedną z następujących kwestii społecznych:
godna praca, zgodność z prawami społecznymi i z prawem do pracy, integracja społeczna, równość szans, dostępność, projektowanie dla wszystkich,
uwzględnianie kryteriów zrównoważonego rozwoju,
kwestie etycznego handlu oraz dobrowolnego przestrzegania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu

Dlaczego zamówienia są ważne?

W Unii Europejskiej zamówienia publiczne odpowiadają za około 14 % PKB!
Stanowi to kwotę niemal 2 bilionów euro!

W Polsce w 2015 r. było to ok. 6,5 % PKB
Była to kwota 116 miliardów złotych!

Wartość rynku zamówień publicznych w Polsce w ciągu ostatnich 10 lat wzrosła niemal czterokrotnie!

Zamówienia publiczne wpływają na gospodarkę i na stan środowiska.
W niektórych branżach zamówienia publiczne stanowią absolutną większość wydatków: służba zdrowia, transport publiczny, edukacja.

Poprzez zamówienia publiczne można kształtować rzeczywistość, realizować założenia polityki danej instytucji!!

Możliwości stosowania społecznie odpowiedzialnych rozwiązań

Ustawa Prawo zamówień publicznych z 29 stycznia 2004 r. po nowelizacji z 22 czerwca 2016 r. (weszła w życie 28 lipca 2016 roku)

- Wykluczanie wykonawców
- Zatrudnianie na podstawie umowy o pracę
- Zatrudnianie osób z określonej grupy społecznej
- Zamówienia zastrzeżone
- Oznakowania społeczne

Wykluczenie wykonawców

Obligatoryjne:

- Prawomocne skazanie za przestępstwo handlu ludźmi oraz przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową;
- Prawomocny wyrok sadu lub ostateczna decyzja administracyjna o zaleganiu z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, chyba że wykonawca uregulował te zaległości.

Fakultatywne:

- Prawomocne skazanie za wykroczenie przeciwko prawom pracownika, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny nie niższą niż 3000 złotych;
- Ostateczna decyzja administracyjna o naruszeniu obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy, lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym;
- Naruszenie obowiązków dotyczących płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, co zamawiający jest w stanie wykazać za pomocą stosownych środków dowodowych.

Zatrudnianie na podstawie mowy o pracę (art. 29 ust. 3a)

Zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia na usługi lub roboty budowlane wymagania zatrudnienia przez wykonawcę lub podwykonawcę na podstawie umowy o pracę osób wykonujących wskazane przez zamawiającego czynności w zakresie realizacji zamówienia, jeżeli wykonanie tych czynności polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm.)

(art. 36 ust. 2 pkt. 8a) W przypadku gdy zamawiający przewiduje te wymagania, musi określić w szczególności:

- a) sposób dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 3a,
- b) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę wymagań, o których mowa w art. 29 ust. 3a, oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań,
- c) rodzaju czynności niezbędnych do realizacji zamówienia, których dotyczą wymagania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia;

Zatrudnianie osób z określonej grupy społecznej (art. 29, ust. 4)

Zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia, które mogą obejmować aspekty gospodarcze, środowiskowe, społeczne, związane z innowacyjnością lub zatrudnieniem, w szczególności dotyczące zatrudnienia:

- 1) **bezrobotnych** w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 2) **młodocianych**, o których mowa w przepisach prawa pracy, w celu przygotowania zawodowego;
- 3) **osób niepełnosprawnych** w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 4) innych osób niż określone w pkt 1, 2 lub 3, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. poz. 225 i 1211 oraz z 2015 r. poz. 1220 i 1567) lub we właściwych przepisach państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Zatrudnianie osób z określonej grupy społecznej (art. 29, ust. 4)

(art. 36 ust. 2 pkt. 9) W przypadku gdy zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w art. 29 ust. 4, określenie w szczególności:

- a) liczby i okresu wymaganego zatrudnienia osób, których dotyczą te wymagania,
- b) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę wymagań, o których mowa w art. 29 ust. 4, oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań;

Potencjalni odbiorcy:

- Spółdzielnie socjalne
- Zakłady aktywizacji zawodowej

Specyfika:

Konieczność upewnienia się, że na rynku pracy są osoby, które pozwolą na spełnienia opisanych wymagań.

Inne rozwiązania prospołeczne (art. 29, ust. 4)

Na podstawie art. 29 ust. 4 ustawy Pzp można stosować inne rozwiązania uwzględniające aspekty społeczne. Na przykład:

- określenie minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- wskazanie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zakazu pracy dzieci, koniecznych szkoleń, ubioru roboczego itp.
- wsparcie społecznego włączenia np. poprzez wymóg ustanowienia szkoleń związanych z przedmiotem zamówienia dla osób realizujących zamówienie publiczne,
- promocja równych szans np. poprzez promocje elastycznego czasu pracy.

Zamówienia zastrzeżone (art. 22 ust. 2)

Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się **wyłącznie zakłady pracy chronionej** oraz inni wykonawcy, których działalność, lub działalność ich wyodrębnionych organizacyjnie jednostek, które będą realizowały zamówienie, **obejmuje społeczną i zawodową integrację osób będących członkami grup społecznie marginalizowanych**, w szczególności:

- 1) osób niepełnosprawnych,
- 2) bezrobotnych,
- 3) osób pozbawionych wolności lub zwalnianych z zakładów karnych,
- 4) osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 5) osób bezdomnych,
- 6) osób, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- 7) osób do 30. roku życia oraz po ukończeniu 50. roku życia, posiadających status osoby poszukującej pracy, bez zatrudnienia,
- 8) osób będących członkami mniejszości znajdującej się w niekorzystnej sytuacji, w szczególności będących członkami mniejszości narodowych i etnicznych.

Zamówienia zastrzeżone

Zamawiający określa minimalny procentowy wskaźnik zatrudnienia osób należących do jednej lub więcej kategorii, o których mowa w ust. 2, nie mniejszy niż 30%, osób zatrudnionych przez zakłady pracy chronionej lub wykonawców albo ich jednostki, o których mowa w ust. 2

Potencjalni odbiorcy:

- Spółdzielnie socjalne
- Zakłady aktywizacji zawodowej

Specyfika:

Konieczność rozpoznania rynku podmiotów spełniających warunki zatrudniania osób zagrożonych marginalizacją

Oznakowania społeczne (art. 30a)

W przypadku zamówień o szczególnych cechach, zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia w kryteriach oceny ofert lub w warunkach realizacji zamówienia określone oznakowanie.

Warunki:

- 1) wymagania dotyczące oznakowania dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia;
- 2) wymagania dotyczące oznakowania są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach;
- 3) warunki przyznawania oznakowania są przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;
- 4) oznakowania są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron;
- 5) wymagania dotyczące oznakowania są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o oznakowanie nie może wywierać decydującego wpływu.

Pozacenowe kryteria oceny ofert (art. Art. 91 ust. 2)

Kryteriami oceny ofert są cena lub koszt albo cena lub koszt i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia, w szczególności:

(...)

aspekty społeczne, w tym:

- integracja zawodowa i społeczna osób, o których mowa w art. 22 ust. 2 – istotne jest ograniczenie do osób zaangażowanych w realizację zamówienia,
- dostępność dla osób niepełnosprawnych lub uwzględnianie potrzeb użytkowników np. jako kryterium oceniana jest wartość powyżej minimum wymaganego w ramach opisu przedmiotu zamówienia.

Korzyści ze stosowania zamówień społecznie odpowiedzialnych

1. Rozwiązywanie problemów społecznych (integracja społeczna);
2. Kontrola nad przestrzeganiem prawa przez wykonawcę;
3. Poprawa jakości realizowanych zadań;
4. Unikanie problemów i protestów;
5. Korzyści wizerunkowe i demonstrowanie wrażliwości społecznej;
6. Poprawa warunków pracy na całym świecie.

Problemy jakie można rozwiązać dzięki klauzulom społecznym

1. Zmniejszanie bezrobocia
2. Integracja osób niepełnosprawnych
3. Wchodzenie młodzieży na rynek pracy
4. Aktywizacja zawodowa osób starszych
5. Integracja innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – narkomani, alkoholicy, więźniowie, uchodźcy

Rozwiązywanie problemów społecznych przez stosowanie ZZP

Systemowe podejście do stosowania klauzul społecznych:

1. *Brzeziny – klauzule społeczne, spółdzielnie miejskie*
2. *M. St. Warszawa – zarządzenie wdrażające stosowanie klauzul społecznych*
3. *Miasto Częstochowa – koordynacja i współpraca pomiędzy jednostkami miejskimi*
4. *Zarząd Zieleni Miejskiej w Poznaniu – działanie w ramach jednostki miejskiej*

Dziękuję za uwagę

Tadeusz Joniewicz

E-mail: tadek.joniewicz@gmail.com

Tel.: 601 292 593